

in 'de menigvuldigheid van de aanschouwing': eenheid, veelheid, alheid, werkelijkheid, ontkenning, beperking... Volgens Kant berust deze verbindende functie van het menselijk verstand op de 'eenheid van het zuivere zelfbewustzijn', het bewustzijn van de eenheid van ons bewustzijn. Twee eeuwen later is het geloof in deze eenheid zoek en zijn 'versplintering' en 'deconstructie' de centrale begrippen geworden. De mens is in staat om zich bij wijze van spreken binnenstebuiten te keren en van alle kanten te aanschouwen, maar het eenheidsperspectief is zoek.

Zafirs tevoorschijnverdwijntruk

ZAFIR:

Ik ben nog nooit zo eenzaam geweest. Er was niets en niemand die me iets vroeg. Ik heb mijn hand in mijn mond gestoken. Alles kon, in mijn keel, overal kon ik heen en ik kon alles laten, in mijn slokdarm, ik heb de binnenkant van mijn romp gevoeld: leeg. Ik ben met mijn hand naar boven gegaan, niets dat het me belette, niets dat het me vroeg, de binnenkant van mijn schedel, mijn hoofd: leeg. Ik heb mijn hand laten zakken, door mijn keel, een stuk van mijn pols heb ik mijn mond in geschoven, ik ben nooit zo alleen geweest, mijn hand heb ik naar mijn hart bewogen, een nat omhulsel in een lege ruimte, ik heb mijn elleboog in mijn mond gestoken zodat mijn hand mijn hart heeft kunnen open breken, dat was leeg, mijn arm heb ik tot aan mijn schouder in mijn mond laten glijden, mijn vingers hebben de lege binnenzijde van mijn hart verkend, een ruimte zonder omtrek, gelijk welk punt was het middelpunt, (...) Mijn hals en mijn hoofd glipten in mijn mond, mijn borst en dan mijn benen gleden over mijn lippen naar binnen, ik viel in mijn bodemloze mond dwars door mijn eigen leegte recht in mijn hart in mijn hart in mijn hart, viel ik tot daar waar ook mijn verlatenheid mij heeft verlaten, en ik was waar ik niet meer was.

Terwijl Wouter Hendrickx de tekst zegt, zie ik de verwrongen figuren van Francis Bacon, opgebouwd vanuit meerdere perspectieven tegelijk, voor me. De hele voorstelling lang zie ik beelden, beelden, beelden. Bij *De douanier* versmelten de Sfinx van Thebe, de wachters van het land van Oz, de soldaten van Wonderland en de ambtenaren van Kafka in elkaar tot er niet méér van hen overblijft dan een denkbeeldige

scheidslijn tussen droom en werkelijkheid. Toch worden al deze beeldenverstrekkers nooit bij naam genoemd of door het spel van de acteurs gesuggereerd.

De verbeeldingskracht van *Het Litteken Lip* is bijzonder groot, en dat is in even grote mate de verdienste van de auteur als van de acteurs. Pieter De Buysser heeft een vernuftige tekst geschreven, waarvan je in eerste instantie geniet omwille van de zinnelijke en vrolijke poëzie, maar die je naderhand nog heel wat intellectueel plezier verschaft. 'Lampe' heeft de boodschap van zijn meester Kant goed begrepen: 'Begrippen zonder zinnelijke voorstellingen zijn leeg, maar zinnelijke voorstellingen zonder begrippen zijn blind.' Deze stelling is zonder meer ook toepasselijk op het theater. Acteurs 'verzinnelijken' ideeën, door hun stem aan de tekst te geven, door hun lichaam in te zetten en gebruik te maken van allerlei theatertechnieken en -middelen. Wanneer het spel een doel op zich wordt, krijg je evenwel een 'blinde' voorstelling. Aan het begin van *Het Litteken Lip* koketteren de acteurs nog met hun beheersing van allerlei verteltechnieken. Doorheen het spel van Adriaan Van den Hoof zag ik leermeester Jan Declair aan het werk en kreeg ik beelden van *De tijger en andere verhalen* voor ogen. Deze 'vergeten herinnering' werd echter al gauw afgelost door een stoet van beelden die door de tekst van Pieter De Buysser op gang werd getrokken. De jonge acteurs hebben begrepen dat *het litteken lip* hun belangrijkste instrument is om verhalen tot leven te wekken. De techniek waarmee ze dat instrument bespelen hebben ze goed onder de knie, maar etaleren ze niet langer.

De vanzelfsprekendheid waarmee Wouter Van Rampelberg, Adriaan Van den Hoof en Wouter Hendrickx de tekst van Pieter De Buysser op scène zetten is bewonderenswaardig. Terwijl veel auteurs er niet eens in slagen om hun eigen teksten goed voor te lezen, beschikken goede acteurs over de gave om de meest uiteenlopende teksten hun weg te laten vinden naar de toeschouwer. Dat is niet hetzelfde als de tekst begrijpelijk maken. De zinnelijkheid gaat immers vooraf aan het begrijpen. De specifieke waarneming van elke toeschouwer – waarin een hele voorgeschiedenis aan waarnemingen meespeelt – bepaalt zijn begrip van een voorstelling. Acteurs en regisseur kunnen die waarneming hooguit een bepaalde richting uitsturen, meer niet. En hoe zit het met de acteurs? Gaat ook voor hen niet de zinnelijkheid van het spreken en het spelen vooraf aan het begrijpen?

'Zijn wij het dan die de woorden verzinnen, of zijn het de woorden die ons verzinnen?' Stuur de acteur zijn personage of het personage de acteur? 'Willen zij, of heb ik hier ook nog iets te willen?' En in welke mate geven herinnering en verlangen mee vorm aan de verbeelding?

De vergeten herinnering, de titel van één van de fabels in *Het Litteken Lip*, is een mooi beeld voor het theater. Het kenmerkt de relatie van de acteur tot de tekst en tot zijn spel. In elke tekst en in elke lezing klinken zoveel andere teksten, zoveel andere lezingen door. In elke opvoering werken zoveel andere spelmomenten door. En voor de toeschouwer gaat het evenzo. In elke voorstelling spelen andere voorstellingen mee, klinken vele teksten tegelijk door en lichten vele beelden samen op. *Het Litteken Lip* is een intelligente en plezierige ode aan het theater. ●

Dit was het moment, het bloed juichte door zijn lichaam nog één fabel en dan rits ik dit alfabet open.

HET LITTEKEN LIP

TEKST Pieter De Buysser

VOORSTELLING Pieter De Buysser, Stef Depover, Wouter Hendrickx, Benny Stesses, Adriaan Van den Hoof, Geert Van Rampelberg

PRODUCTIE Lampe & Haute Coiffure

UITVOEREND PRODUCENT Monty